

e-ISSN:2587-2168

Year: 2022
Vol: 8 Issue: 45
pp 639-645Article ID
64180
Arrival
19 July 2022
Published
30 September 2022**DOI NUMBER**<http://dx.doi.org/10.29228/ideas.64180>**How to Cite This Article**Karataşlı, İ. &
Özmerdivanlı, A. (2022).
“Finansal ve
Makroekonomik İstikrar
Bağlamında BRICS Ülkeleri
ve Türkiye”, International
Journal of Disciplines
Economics &
Administrative Sciences
Studies, (e-ISSN:2587-2168),
Vol:8, Issue:45; pp: 639-645International Journal of Disciplines
Economics & Administrative
Sciences Studies is licensed under
a Creative Commons Attribution-
NonCommercial 4.0 International
License.**1. GİRİŞ**

Özellikle küreselleşme ve teknolojiye gelişmeler ile birlikte finansal sistemin hızlı bir şekilde gelişmesi beraberinde istikrar kavramının önemini artmasına neden olmuştur. Ülkeleri küresel rekabet ortamında ön plana çıkaracak olan finansal sistemlerinin güçlü ve gelişmiş olmasıdır. Bu konuda da sorumlu olan merkez bankalarıdır. Finansal istikrarın sağlanması ekonomik etkinlik açısından önemlidir. Aynı zamanda finansal istikrarın makroekonomik istikrar açısından önemi de son derece büyüktür. Sürdürülebilir büyümenin sağlanması, düşük enflasyon oranına sahip olunması, istikrarlı bir istihdam artışının sağlanması, düşük işsizlik oranlarına sahip olunması ve dengeli bir kamu maliyesi sağlanması gibi unsurlar makroekonomik istikrarın temel unsurlarıdır. Bu kapsamda hem finansal istikrarın hem de makroekonomik istikrarın birlikte sağlanması ülkeyi yönetenler açısından önemli olup ülke ekonomisine ve toplumsal refaha olumlu etkilere sahiptir. Bu nedenle dünyadaki tüm merkez bankaları, finansal sistemin istikrarını çok yakından takip etmektedirler.

Son dönemde yaşanan küresel ekonomik gelişmeler “finansal istikrar” ile “makroekonomik istikrar” kavramlarının birlikte ele alınması gerekliliğini ön plana çıkarmıştır. Bu kapsamda yapılan bu çalışmada finansal sistem bir bütün olarak değerlendirmeye alınıp finansal istikrar ve makroekonomik istikrar bağlamında etkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın amacı kapsamında 2000’li yılların başından itibaren küresel ekonomi üzerindeki etkinlikleri hızla artan ekonomiler arasında olan BRICS ülkeleri- Brezilya, Rusya, Hindistan, Çin ve sonradan bu gruba dahil olan Güney Afrika- ve bunlara ek olarak Türkiye analiz kapsamına alınmıştır. BRICS ülkeleri büyük oranda doğrudan yabancı yatırım çekmeyi başaran ve global ekonomi üzerindeki etkinlikleri hızla artan ekonomilerdir. Büyük nüfusları, geniş toprakları, birçok alanda işbirliği yapabilme potansiyeline sahip olmaları açısından önemli topluluk olmaları yanı sıra ekonomik sistemin yeniden yapılandırılmasını da amaçlamaktadır (Aşçı, 2019:56-57). Dünya Bankası ve IMF veri tabanlarından elde edilen veriler 2000-2020 dönemini kapsamaktadır. Veri kısıtı nedeniyle bu zaman dilimi tercih edilerek analize dahil edilebilmiştir. Finansal istikrar göstergeleri olarak IMF finansal sağlık göstergelerinden ve TCMB’nin

Finansal ve Makroekonomik İstikrar Bağlamında BRICS Ülkeleri ve Türkiye¹

In the Context of Financial and Macroeconomic Stability BRICS Countries and Turkey

İkbal Karataşlı¹ Arzu Özmerdivanlı² ¹ Dr. Öğr. Üyesi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Karaman, Türkiye² Dr. Öğr. Üyesi., Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, Uygulamalı Bilimler Yüksekokulu, Bankacılık ve Sigortacılık Bölümü, Karaman, Türkiye**ÖZET**

Finansal sistemde son dönemde yaşanan hızlı gelişmelerin arkasında teknolojiye yaşanan ilerlemenin çok büyük payı vardır. Yaşanan bu hızlı ve önemli değişimlerin sonucunda hem finansal hem de makroekonomik istikrarın birlikte sağlanması gerekmektedir. Makroekonomik istikrarın sağlanması toplumun refah seviyesinin korunması açısından, finansal istikrarın sağlanması ise, ekonomideki kaynakların etkin bir şekilde dağıtılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada finansal sistem bir bütün olarak değerlendirmeye alınıp finansal istikrar ve makroekonomik istikrar bağlamında etkilerin incelenmesi amaçlanmıştır. Yapılan literatür taraması sonucunda belirlenen göstergeler dikkate alınarak 2000-2020 yılları arası dönemi oluşturan bir veri seti oluşturulmuştur. Yükselen ekonomiler olarak kabul edilen BRICS ülkelerinin ve Türkiye’nin belirlenen göstergeler doğrultusunda karşılaştırılmaları yapılarak finansal ve makroekonomik istikrar bağlamında değerlendirilmesi yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Makroekonomik istikrar, finansal istikrar, BRICS, Türkiye**ABSTRACT**

The progress in technology has a great role behind the rapid developments in the financial system in the recent period. As a result of these rapid and important changes, both financial and macroeconomic stability should be ensured together. Ensuring macroeconomic stability is of great importance in terms of maintaining the welfare level of the society, and ensuring financial stability is of great importance in terms of efficient distribution of resources in the economy. Taking into account the indicators determined as a result of the literature review, a data set was created that constitutes the period between 2000-2020. BRICS countries, which are accepted as emerging economies, and Turkey were compared in line with the determined indicators and evaluated in the context of financial and macroeconomic stability.

Keywords: Macroeconomic stability, financial stability, BRICS, Turkey¹ IERFM2022 Kongresinde sunulan bildirinin gözden geçirilmiş ve düzenlenmiş halidir.

finansal istikrar raporundan yararlanılmıştır. Çalışma kapsamında öncelikle finansal ve makroekonomik istikrar kavramları ele alınmış, sonrasında da hem finansal istikrar hem de makroekonomik istikrar bağlamında BRICS ülkeleri ile Türkiye'nin seçilmiş göstergeler üzerinden karşılaştırılması yapılmıştır.

2. FİNANSAL ve MAKROEKONOMİK İSTİKRAR KAVRAMLARI

Literatüre baktığımızda finansal istikrarın ne olduğu konusunda net bir tanımının olmadığı gibi göstergeleri konusunda da tam olarak bir birlikteliğin olmadığı görülmektedir. Aynı zamanda finansal istikrarın sağlanması konusunda ülkeden ülkeye hatta zamana göre de temel göstergelerde değişiklikler vardır. Finansal istikrarın tek bir gösterge ile açıklanmasının mümkün olmaması yanında sadece şimdi oluşan durumlarla değil gelecekte ortaya çıkabilecek riskleri de kapsamı gibi nedenler finansal istikrarın tanımlanmasını güçleştirmektedir (Schinasi, 2004:12). Finansal istikrar kavramı literatürdeki en genel tanımı şu şekildedir; genel olarak finansal sistemin sağlıklı ve dengeli olmasını sağlamak amacıyla, oluşabilecek risk ve unsurların uygun bir şekilde yönetilmesidir (Çevik, 2016:712). TCMB'nin yaptığı tanıma göre ise, "finansal istikrar, genel olarak finansal sistemin dengelerini bozabilecek beklenmedik durumlara karşı ekonominin dayanıklılığı olarak tanımlanır." Son dönemde yaşanan küresel ekonomik gelişmeler "finansal istikrar" konusunun ön plana çıkmasına neden olmuş ve önemini arttırmıştır. Aynı zamanda finansal istikrarın da makroekonomik istikrar için bir ön koşul olduğunu görüşünü ortaya çıkarmıştır.

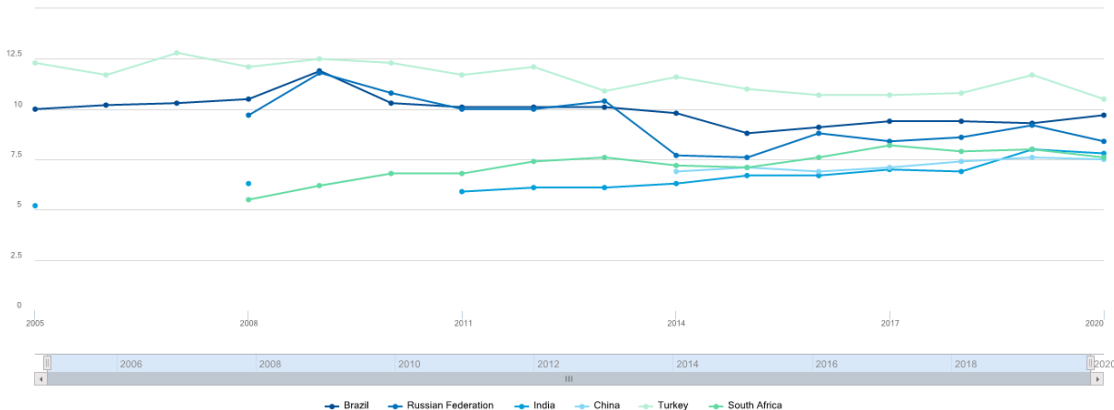
Makroekonomik istikrar kavramı da, sürdürülebilir büyümenin sağlanması, düşük enflasyon oranına sahip olunması ve aynı zamanda kestirilebilir olması, istihdam artışının istikrarlı olması, işsizliğin düşük olduğu ve ödemeler dengesi eşitliğinin sağlandığı yapı olarak tanımlanmaktadır. İstikrarlı bir makroekonomik yapı için bu temel unsurların sağlanması ve sürdürülebilir olması gerekmektedir (Yalçınkaya & Aydın, 2017:985). Bu kapsamda hem finansal istikrarın hem de makroekonomik istikrarın birlikte sağlanması ülkeyi yönetenler açısından önemlidir. Finansal istikrarın göz ardı edilmesi durumunda makroekonomik istikrar ve fiyat istikrarı bundan etkilenenektir. Bu durum sonucunda merkez bankalarının finansal sistemde biriken riskleri ve varlık fiyatlarında oluşan balonları bütünüyle yok saymamasına yönelik görüşü yaygınlaşmaktadır (Başçı & Kara, 2007:3). Finansal ve makroekonomik istikrar sağlanmadığı takdirde hem ülke ekonomisi olumsuz etkilenirken hem de toplumsal refah sağlanamamaktadır.

3. FİNANSAL İSTİKRAR BAĞLAMINDA BRICS ÜLKELERİ ve TÜRKİYE

Finansal açıdan istikrarlı olan ekonomilerde beklenmedik şoklar ya da teknoloji ve tüketici tercihlerinde beklenmedik değişiklikler olduğunda ani sapsmalar yaşanmaz ve etkileri de genelde zayıf hissedilmektedir. Dolayısıyla istikrarlı bir finansal sistemde fon ihtiyacı olanlarla fon fazlası olanlar arasında etkin ve düzenli fon akışı olmaktadır (Aksu, 2017:27). Aşağıda yer alan grafiklerde BRICS ülkelerine ve Türkiye'ye ait seçilmiş bazı göstergeler yer almaktadır. Bu göstergeler sırasıyla, "Banka Sermayelerinin Aktiflere Oranı", "Bankalar Tarafından Özel Sektöre Verilen Yurtiçi Kredi (GSYİH'nin %)", "Net İç Kredi", "Reel Faiz Oranı (%)" ve "Toplam Rezervler (Toplam Dış Borcun %)" dir.

Özellikle Türkiye'de finansal sistemin büyük bir kısmının bankalardan oluşması nedeniyle bankaların finansal istikrar üzerinde etkisi büyüktür. Dolayısıyla bankaların sağlamlık göstergelerinden biri olan banka sermayelerinin aktiflere oranının ilk olarak incelenmesi önemli olup ilgili ülkelere ait olan veriler Grafik 1'de verilmiştir.

Grafik 1: Banka Sermayelerinin Aktiflere Oranı

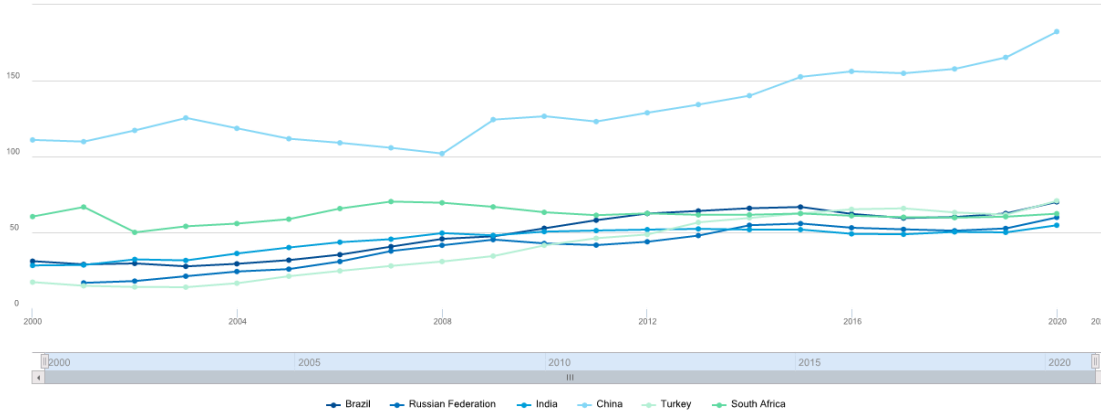

Kaynak: (WD, World Development Indicators, 2022a).

Grafik 1'e göre, BRICS ve Türkiye'ye ait ilgili oranda ülke bankalarının karşılaştırılması yapıldığında Türkiye'nin incelenen dönem içerisinde en yüksek orana sahip olduğu görülmektedir. Hatta 2008 küresel finansal krizinin yaşandığı yılda %12.1'lik oranla sağlamlığını korumakta olduğu görülmektedir. Brezilya ise Türkiye'den sonra banka sermayelerinin aktiflerine oranı açısından ikinci sırada yer almaktadır. Rusya ise 2013 yılında %10.4'lük bir paya sahipken düşüş yaşamaya başlamış ve 2014 yılında %7.7'ye kadar gerilemiş ve halen daha eski seviyelerine gelemediği görülmektedir.

Finansal istikrar açısından bankacılık sisteminin güçlü olması mali yönden güçlü olmalarına bağlıdır. Bu açıdan banka sermayelerinin aktiflere oranının yüksek olması finansal sistem için kilit öneme sahiptir.

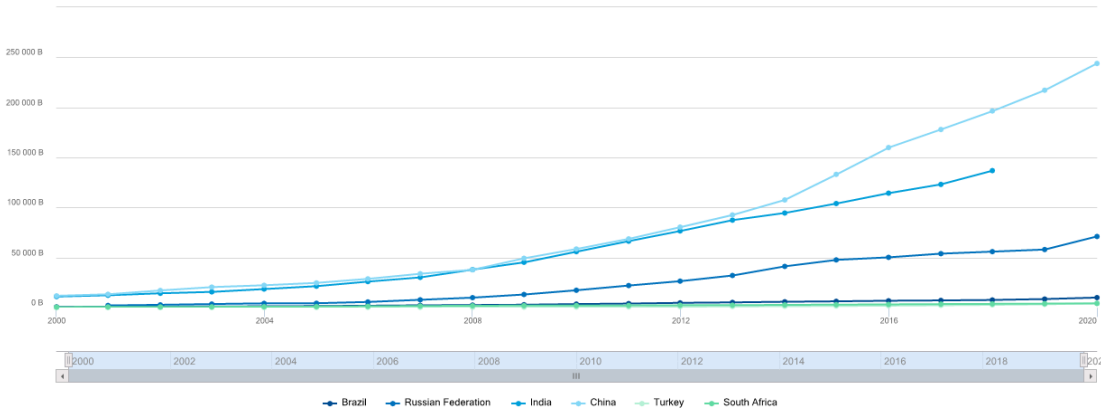
Grafik 2: Bankalar Tarafından Özel Sektöre Verilen Yurtiçi Kredi (GSYİH'nın %)

Kaynak: (WD, World Development Indicators, 2022b).

BRICS ve Türkiye'ye ait bankalar tarafından özel sektöre verilen yurtiçi kredilerin yer aldığı Grafik 2'ye göre, Çin incelenen dönem içerisinde diğer ülkelere göre verdiği kredilerle ilk sıradadır. 2020 yılında %182.4'lük oranla en yüksek paya sahipken, Türkiye %70.9'luk oranla ikinci, %70.2'yle Brezilya üçüncü, %62.4'le Güney Afrika dördüncü, %60'la Rusya beşinci ve %54.8'le Hindistan son sırada yer almaktadır. Çin dışındaki diğer ülkelerde birbirine yakın ve istikrarlı değişim gözlenmektedir.

Grafik 3: Net İç Kredi

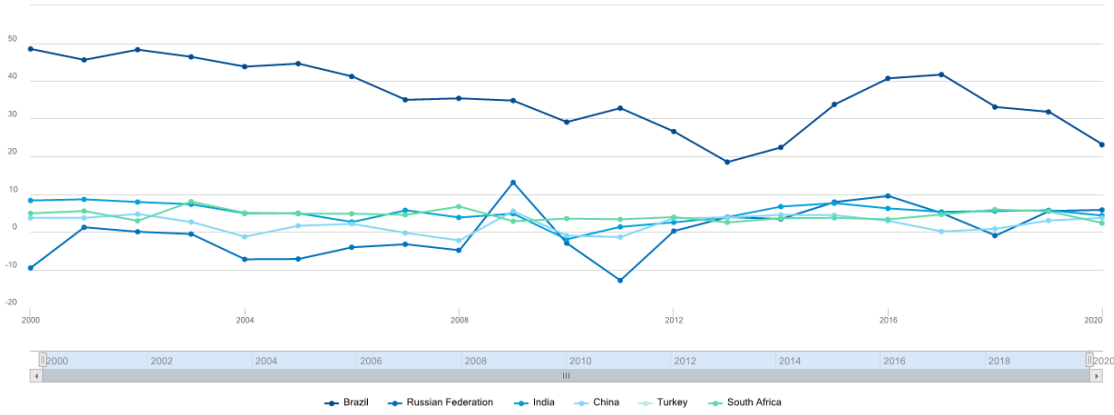

Kaynak: (WD, World Development Indicators, 2022c).

Finansal istikrar açısından önemli göstergelerden bir diğeri de net iç kredi oranlarıdır. Grafik 3'te bu oranlar BRICS ülkeleri ve Türkiye için gösterilmektedir. Buna göre, 2008 finansal krizinden sonraki dönemde Çin'de net iç kredilerin hızlı bir şekilde arttığı görülmektedir. Çin'den sonra benzer durum sırasıyla Hindistan ve Rusya içinde geçerlidir. 2009 yılında Çin'de 49.46 trilyon dolar olan net iç krediler, 2020 yılında Çin'de 244 trilyon dolara yükselerek yaklaşık beş kat artış yaşanmıştır. Hindistan'da 2009 yılında net iç kredi miktarı 45.44 trilyon dolar iken 2018 yılında 136.98 trilyon dolara yükselmiştir. Rusya'da 2009 yılında 13.24 trilyon dolar olan net iç kredi miktarı 2020 yılında 71.2 trilyon dolara yükselerek bu ülkelerin kredi miktarlarında ani genişlemeler yaşanmıştır. Bu durumda artan krediler tüketim ve yatırım üzerinde baskı yaratarak toplam talep yoluyla fiyat istikrarını ve dolayısıyla finansal istikrarını etkiler. Aynı zamanda kredilerde yaşanan hızlı artış, ithal mal talebinin artmasına yol açarak cari dengenin bozulmasına yol açabilir (Çevik, 2016:712). Brezilya, Güney

Afrika ve Türkiye’de ise net iç kredi oranlarındaki değişimin yüksek oranlarda olmadığı ve istikrarlı seyir izlediği görülmektedir.

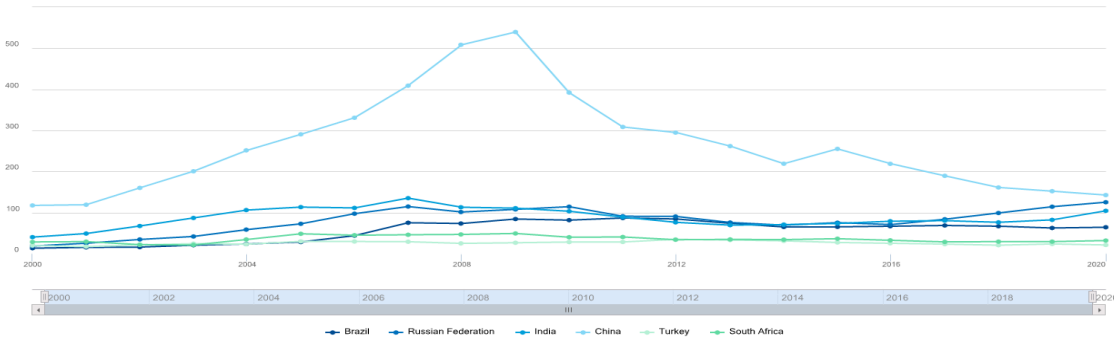
Grafik 4: Reel Faiz Oranı (%)

Kaynak: (WD, World Development Indicators, 2022d).

Grafik 4’te BRICS ülkeleri ve Türkiye için reel faiz oranları ele alınmıştır. 2000-2020 döneminin incelendiği grafiğe göre en yüksek faiz oranlarına sahip ülke Brezilya’dır. Finansal istikrar açısından önemli göstergelerden biri olan reel faiz oranları ilgili ülkeler için de Rusya’da 2009 yılında %13.1’e yükselmiş ve akabinde 2011 yılında -12.9’a kadar düşerek ani dalgalanma gerçekleştirmiştir. Diğer ülkelerde ise aşırı dalgalanmaların olmadığı gözlenmektedir.

Grafik 5: Toplam Rezervler (Toplam Dış Borcun %)

Kaynak: (WD, World Development Indicators, 2022e).

Finansal istikrarla ilgili bir diğer gösterge de toplam rezervler olup Grafik 5’te verilmiştir. İncelenen yıllar itibariyle en yüksek toplam rezerve sahip ülke Çin olmasına rağmen büyük dalgalanmalar göstermiştir. 2009 yılında en yüksek rezerv oranı olan %539.7’lik orana sahip olan Çin, bu yıldan itibaren rezervlerinde azalma yaşayarak 2020 yılında %142.9’lik orana gerilemiştir. İncelemeye dahil olan ülkeler içerisinde halen daha yüksek rezerv miktarına sahip olan ülke Çin olmasına rağmen, incelenen dönem içerisinde diğer ülkelerin toplam rezerv miktarında ani dalgalanmalar yaşanmadığı görülmektedir.

4. MAKROEKONOMİK İSTİKRAR BAĞLAMINDA BRICS ÜLKELERİ ve TÜRKİYE

Makroekonomik istikrar açısından BRICS ülkelere ve Türkiye’ye ait bazı makroekonomik göstergelere aşağıdaki tablolarda yer verilmiştir. Bu kapsamda ilk olarak makroekonomik istikrar için önemli olan göstergelerden biri olan ekonomik büyüme oranları ele alınmıştır. Ele alınan verilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Analize dahil olan yıllar itibariyle büyüme oranları incelendiğinde 2010 yılına kadar ilgili ülkelere en yüksek büyüme oranına sahip olan ülkelere biri Çin iken diğeri de Hindistan olduğu görülmektedir. Fakat 2010 yılından sonra her iki ülkenin de büyüme oranlarında gerileme olduğu görülmektedir.

Tablo 1: Ekonomik Büyüme Oranları (%)

	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Güney Afrika	Türkiye
2000	4.388	10.046	3.975	8.472	4.200	6.933
2001	1.39	5.09	4.944	8.319	2.700	-5.750
2002	3.053	4.744	3.907	9.115	3.700	6.448
2003	1.141	7.349	7.944	10.021	2.949	5.763
2004	5.76	7.176	7.849	10.114	4.555	9.796
2005	3.202	6.376	9.285	11.389	5.277	8.992
2006	3.962	8.154	9.264	12.710	5.604	6.948
2007	6.07	8.535	9.801	14.247	5.360	5.044
2008	5.094	5.248	3.891	9.592	3.191	0.815
2009	-0.126	-7.821	8.48	9.446	-1.538	-4.823
2010	7.528	4.504	10.26	10.611	3.040	8.427
2011	3.974	5.066	6.638	9.551	3.169	11.200
2012	1.921	4.024	5.456	7.848	2.396	4.788
2013	3.005	1.755	6.386	7.771	2.485	8.486
2014	0.504	0.736	7.410	7.391	1.414	4.940
2015	-3.546	-1.973	7.996	7.018	1.322	6.084
2016	-3.276	-0.194	8.256	6.851	0.665	3.323
2017	1.323	1.826	6.795	6.947	1.158	7.502
2018	1.784	2.807	6.533	6.751	1.488	2.980
2019	1.411	2.033	4.042	5.951	0.113	0.890
2020	-4.059	-2.951	-7.252	2.342	-6.432	1.794

Kaynak: (IMF, World Economic Outlook, 2021).

Türkiye'nin 2001 krizinden dolayı yaşadığı negatif büyüme dışında birde 2008 finansal krizinden sonra da negatif büyüme ile karşılaştığı görülmektedir. BRICS ülkelerinin de benzer şekilde finansal krizden sonra negatif büyümeler yaşadıkları görülmektedir.

Tablo 2'de de ilgili ülkelerin enflasyon oranlarına yer verilmiştir. Türkiye ve BRICS ülkeleri karşılaştırıldığında en yüksek enflasyon oranına sahip ülke Türkiye olduğu görülmektedir.

Tablo 2: Enflasyon Oranları (%)

	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Güney Afrika	Türkiye
2000	7.044	20.799	3.831	0.4	5.389	55.035
2001	6.840	21.477	4.311	0.7	5.637	54.246
2002	8.450	15.789	3.981	-0.8	9.145	45.134
2003	14.714	13.663	3.864	1.2	5.871	25.337
2004	6.598	10.889	3.824	3.9	1.425	8.599
2005	6.870	12.685	4.404	1.8	3.351	8.179
2006	4.184	9.669	6.697	1.5	4.618	9.597
2007	3.641	9.007	6.204	4.8	7.154	8.756
2008	5.678	14.111	9.089	5.9	10.986	10.444
2009	4.888	11.647	12.314	-0.7	7.121	6.251
2010	5.039	6.849	10.528	3.3	4.264	8.566
2011	6.636	8.440	9.500	5.4	4.985	6.472
2012	5.404	5.075	10	2.646	5.624	8.892
2013	6.204	6.754	9.4	2.624	5.76	7.493
2014	6.329	7.823	5.8	1.988	6.09	8.855
2015	9.030	15.534	4.9	1.441	4.575	7.671
2016	8.740	7.042	4.5	2.003	6.341	7.775
2017	3.446	3.683	3.602	1.558	5.273	11.144
2018	3.665	2.878	3.428	2.105	4.62	16.332
2019	3.733	4.470	4.762	2.903	4.13	15.177
2020	3.212	3.378	6.195	2.390	3.268	12.279

Kaynak: (IMF, World Economic Outlook, 2021).

Ülkeler açısından enflasyon oranının yüksek olması kadar çok düşük olması da istenmeyen bir durumdur. Önemli olan makul düzeyde bir enflasyon oranına sahip olunması ve kestirilebilir olmasıdır. Bu durum sağlıklı büyümenin göstergesi olarak kabul edilmektedir. BRICS ülkelerinden Hindistan'da 2009 yılına kadar enflasyon oranında artış yaşanırken sonraki yıllarda düşüşe geçmiştir. Benzer durum Rusya'da da yaşanmasına rağmen 2015 yılında en üst seviyeye ulaştığı görülmektedir. Tablo 3'te de mal ihracat ve ithalat hacimlerine yer verilmiştir.

Tablo 3: Mal İhracat ve İthalat (%)

	Brezilya		Rusya		Hindistan		Çin		Güney Afrika		Türkiye	
	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.	İhr.	İth.
2000	10.831	13.215	7.310	12.857	16.038	-2.196	27.128	27.110	8.947	7.733	11.522	32.848
2001	9.064	2.617	3.689	13.760	2.280	1.528	10.724	14.894	0.815	0.155	22.158	-24.80
2002	8.648	-11.76	9.336	21.632	17.205	9.916	25.291	21.928	-0.809	5.614	15.806	20.719
2003	15.520	-3.805	12.400	3.558	12.382	10.953	33.425	33.737	-1.761	4.649	12.526	19.273
2004	18.919	17.736	10.500	7.989	15.147	28.658	25.481	20.047	4.158	17.895	13.681	20.575
2005	9.916	5.255	4.700	8.487	11.520	13.655	24.822	12.862	8.802	11.776	10.286	12.209
2006	3.363	15.944	4.900	32.225	10.262	6.211	25.983	17.005	6.986	19.888	12.302	8.443
2007	5.504	21.865	4.675	36.350	17.872	25.413	19.733	12.850	7.459	10.046	11.507	12.714
2008	-2.282	17.491	0.850	21.250	1.908	17.919	9.386	5.152	2.036	4.079	6.593	-1.363
2009	-10.54	-17.06	-2.525	-36.35	-1.746	3.366	-10.80	2.986	-18.51	-21.39	-7.758	-12.93
2010	8.738	36.676	8.925	33.000	26.657	10.133	29.045	23.377	8.702	9.743	11.434	17.719
2011	3.041	9.068	-4.450	20.400	13.540	16.505	11.164	11.734	4.025	14.408	6.337	12.894
2012	-0.345	-2.153	-0.750	4.425	-0.392	1.819	6.790	5.793	-0.256	6.437	16.214	0.934
2013	3.087	8.395	4.150	-3.675	6.503	-3.129	9.583	9.702	4.161	6.194	-0.901	7.300
2014	-2.081	-2.409	-0.150	-8.000	5.152	7.603	4.306	3.717	3.206	0.014	4.307	-1.108
2015	8.103	-15.17	6.350	-25.22	-6.200	0.890	-2.281	-0.670	3.527	5.574	2.617	2.442
2016	3.430	-11.02	2.550	1.450	8.022	1.967	1.293	5.432	-0.167	-4.081	3.822	3.338
2017	7.461	10.527	3.050	16.725	5.163	10.769	8.604	7.297	0.114	1.543	8.284	9.840
2018	4.470	13.613	4.200	2.125	5.063	3.626	4.014	8.590	3.839	4.458	4.967	-9.124
2019	-1.929	6.361	-3.000	3.025	-4.120	-5.607	-0.279	0.444	-2.351	-0.143	6.534	-5.052
2020	0.158	-2.464	-1.500	-3.325	-7.073	-15.49	2.696	3.922	-11.95	-17.42	-3.816	10.703

Kaynak: (IMF, World Economic Outlook, 2021).

Tablo 4’de de ilgili ülkelerin cari denge oranlarına yer verilmiştir. Cari denge oranları karşılaştırıldığında Çin ve Rusya dışındaki ülkelerde cari açık sorunu ile karşı karşıya kaldıkları görülmektedir. Çok büyük dalgalanmalar yaşamadıkları görülse de özellikle Türkiye’nin BRICS ülkelerine göre cari açık oranları daha yüksektir.

Tablo 4: Cari Denge Oranları (%GSYİH)

	Brezilya	Rusya	Hindistan	Çin	Güney Afrika	Türkiye
2000	-3.783	16.309	-0.559	1.695	-0.126	-3.616
2001	-4.236	9.758	0.688	1.305	0.274	1.859
2002	-1.588	7.424	1.211	2.417	0.902	-0.261
2003	0.674	7.178	2.277	2.598	-0.826	-2.4
2004	1.695	9.247	-0.342	3.536	-2.766	-3.47
2005	1.519	10.320	-1.187	5.780	-3.129	-4.145
2006	1.176	8.702	-1.008	8.418	-4.477	-5.615
2007	0.029	5.181	-1.27	9.933	-5.383	-5.43
2008	-1.807	5.842	-2.28	9.188	-5.537	-5.115
2009	-1.573	3.852	-2.815	4.78	-2.728	-1.751
2010	-3.577	4.130	-2.802	3.941	-1.501	-5.745
2011	-2.918	4.753	-4.290	1.816	-2.218	-8.873
2012	-3.401	3.253	-4.806	2.522	-5.131	-5.449
2013	-3.228	1.461	-1.737	1.540	-5.786	-5.834
2014	-4.130	2.807	-1.314	2.243	-5.071	-4.139
2015	-3.026	4.996	-1.050	2.737	-4.618	-3.161
2016	-1.349	1.911	-0.626	1.801	-2.870	-3.111
2017	-0.728	2.043	-1.835	1.591	-2.541	-4.752
2018	-2.167	6.998	-2.117	0.184	-3.549	-2.789
2019	-2.701	3.836	-0.855	0.986	-3.017	0.888
2020	-0.869	2.205	1.007	2.030	2.175	-5.104

Kaynak: (IMF, World Economic Outlook, 2021).

5. SONUÇ

“Finansal istikrar” ile “makroekonomik istikrar” kavramlarının birlikte ele alınması gerekliliğinin ön plana çıkması ve bu kavramların birbiri ile yakın ilişki içerisinde olmaları nedeniyle ülkeyi yönetenler açısından önemlidir. Çünkü makroekonomik istikrarın sağlanması toplumun refah seviyesinin korunması açısından, finansal istikrarın sağlanması ise, ekonomideki kaynakların etkin bir şekilde dağıtılması açısından büyük önem arz etmektedir. Bu çalışmada amacımız, finansal sistemi bir bütün olarak değerlendirmeye alınıp finansal istikrar ve makroekonomik istikrarın etkilerinin BRICS ülkeleri ve Türkiye açısından karşılaştırılmasının yapılarak incelenmesidir.

Bu kapsamda yükselen ekonomiler olarak kabul edilen BRICS ülkelerinin ve Türkiye’nin belirlenen göstergeler doğrultusunda karşılaştırılmaları yapılarak değerlendirilmeleri sonucunda finansal istikrarı sağlayan ülkelerin makroekonomik istikrarın sağlanmasında da etkin oldukları görülmektedir.

KAYNAKÇA

1. Aşçı, M. E. (2019). BRICS Ülkelerinin Küresel Güç Olma Potansiyelleri ve Türkiye, Uluslararası Hukuk ve Sosyal Bilim Araştırmaları Dergisi, 1(1):39-60.
2. Aksu, S. (2017). “Finansal İstikrar Göstergeleri ve Türkiye Ekonomisi için Finansal İstikrar Endeksi Önerisi”, Yüksek Lisans Tezi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Balıkesir.
3. Başçı, E. & Kara, H. (2007). Finansal İstikrar ve Para Politikası, İktisat İşletme ve Finans, ss. 1-18. DOI: 10.3848/iif.2011.302.0925
4. Çevik, F. (2016). Sermaye Akımı Oynaklığı ve Kredi Büyümesinde Yeni Para Politikasının Önemi, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 15(57):710-718. DOI: 10.17755/esosder.17121.
5. IMF (2001). Macroprudential Analysis: Selected Aspects Background Paper, <https://www.imf.org/external/np/mae/fsi/2001/eng/bkg.pdf> (Erişim Tarihi: 27.04.2021).
6. IMF (2021). World Economic Outlook, <https://www.imf.org/en/Publications/WEO/weo-database/2021/October> (Erişim Tarihi: 20.04.2021).
7. Schinasi G. J. (2004). Defining Financial Stability, IMF Working Papers, C. 04, DOI:10.5089/9781451859546.001.
8. TCMB (2022). www.tcmb.gov.tr (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
9. TCMB (2021). Finansal İstikrar Raporu Kasım 2021, Sayı:33, Ankara, TCMB Yayınları.
10. WD (2022a). World Development Indicators, <https://data.worldbank.org/indicator/FB.BNK.CAPA.ZS?end=2020&locations=BR-RU-IN-CN-TR-ZA&start=2005&view=chart> (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
11. WD (2022b). World Development Indicators, <https://databank.worldbank.org/reports.aspx?source=2&series=FD.AST.PRVT.GD.ZS&country=BRA,RUS,IND,CHN,TUR,ZAF#> (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
12. WD (2022c). World Development Indicators, <https://data.worldbank.org/indicator/FM.AST.DOMS.CN?end=2020&locations=BR-RU-IN-CN-TR-ZA&start=2000> (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
13. WD (2022d). World Development Indicators,
14. <https://data.worldbank.org/indicator/FR.INR.RINR?end=2020&locations=BR-RU-IN-CN-TR-ZA&start=2000> (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
15. WD (2022e). World Development Indicators, <https://data.worldbank.org/indicator/FI.RES.TOTL.DT.ZS?end=2020&locations=BR-RU-IN-CN-TR-ZA&start=2000> (Erişim Tarihi: 26.04.2021).
16. Yalçınkaya, Ö. & Aydın, H. İ. (2017). Makroekonomik İstikrarsızlığın Ekonomik Büyüme Üzerindeki Etkileri: Türkiye Üzerine Yapısal Kırılmalı Zaman Serisi Analizi. Ulakbilge, 5(13):983-1007.